

Jak spolu žijeme pro 1.–3. ročník ZŠ

tematický
modelový ŠVP

2025

Charakteristika tématu

Využité vzdělávací obory	Český jazyk, Anglický jazyk, Matematika a její aplikace, Člověk a jeho svět, Výtvarná a filmová výchova, Hudební, taneční a dramatická výchova, Tělesná výchova, Osobnostní a sociální výchova
Klíčové kompetence (KK)	— osobnostní a sociální — k občanství a udržitelnosti — k podnikavosti a pracovní — kulturní — digitální
Průřezová témata (PT)	Péče o sebe a druhé Společnost pro všechny Udržitelné prostředí
Základní gramotnosti (ZG)	Čtenářská a pisatelská Logicko-matematická

Informace o pojetí tématu	Cílem tématu je utváření uceleného náhledu na svět, vytváření a upevňování dobrých mezilidských vztahů, empatického a respektujícího přístupu k ostatním lidem a ke svému okolí. Nedílnou součástí je vybavit žáka kompetencemi, které jej naučí porozumět světu kolem něj, spolupracovat s ostatními, vyhledávat, třídit informace, ale i bezpečně využívat digitální technologie. Využívanými metodami výuky jsou kooperativní učení, místně zakotvené učení, řešení modelových i reálných situací, hra a hraní rolí. Propojení vzdělávacích obsahů umožňuje žákům plánovat a realizovat dílčí témata a projekty, při kterých si vytváří představu o světě, ve kterém by chtěli jednou žít. Rozložení vzdělávacího obsahu tématu Svět, ve kterém chci žít během školního roku je proměnlivé. Pořadí a délku jednotlivých celků určuje učitel společně s žáky, reagují tím na aktuální situaci ve společnosti, roční období, nastavení a potřeby žáků. Téma je záměrně nastavené tak, aby bylo upřednostňováno aktivní zapojení žáků (badatelská výuka, objevování, samostatná práce, projekty), a také tak, aby naplňování jeho obsahu probíhalo i mimo vnitřní prostory školy.
Informace o obsahu	Vzdělávací obsah předmětu vychází z OVU všech výše uvedených vzdělávacích oborů, které směřují k druhým a ke světu. OVU jsou tak smysluplně propojeny do logického celku. Toto propojení je založeno na kompetencích a průřezových tématech, které pomáhají porozumět světu v jeho provázanosti a společně využívaných vzdělávacích strategiích.

Vzdělávací strategie

Klíčové kompetence rozvíjíme zejména s využitím těchto vzdělávacích strategií:		
KOS	Klíčová kompetence osobnostní a sociální Všímá si potřeb druhých a reaguje na ně. Rozvíjí vztahy s ostatními.	— diskutujeme se žáky o emocích, používáme vizuální pomůcky zaměřené na výuku empatie (videa, karty, obrázky, interaktivní materiály, třídní plakáty, příběhy, divadlo, výtvarné, pohybové a hudební aktivity o rozpoznávání emocí, jejich spouštěčů, posilování pozitivních emocí a zvládání negativních emocí) — podporujeme aktivity a diskusi o strategiích vzájemné podpory žáků (hry, výměna rolí, karty, vizuální materiály, myšlenkové mapy, nástěnky, pantomima, různé scénáře apod.) — při diskusích poukazujeme na možnost vidět danou situaci z různého pohledu — rozvíjíme všímavost žáků — vytváříme spolu s kolegy klidné a bezpečné edukační prostředí, neodsuzujeme, dáváme prostor pro vyjadřování emocí žáka, pro diskusi, reflexi a sebereflexi — poskytujeme možnost volby, rozhodnutí — oceňujeme empatické chování — vyžadujeme zdvořilé chování od žáků k autoritám a k sobě navzájem — vytváříme aktivity, úkoly, projekty, ve kterých poskytujeme žákovi možnost, aby se rozhodoval sám a pak nesl zodpovědnost za vlastní rozhodnutí — diskutujeme se žáky o příkladech neúcty — jsme spravedliví, spolu se žáky nastavujeme a dbáme na dodržování třídních a školních pravidel — vedeme rozhovory rozvíjející pozitivní atmosféru ve třídě — hrajeme se žáky hry se zaměřením na třídní kolektiv (citlivost k druhým, zájem o spolužáky) — poskytujeme prostor pro argumentaci názorů a sdílení, přehodnocení vlastních názorů a zpětnou vazbu — cíleně reagujeme na rizikové chování žáků
KOB	Klíčová kompetence k občanství a udržitelnosti Chová se citlivě k živým jedincům i k přírodě a svému okolí jako celku. Uvědomuje si vzájemnou propojenost společenských a ekologických aspektů různých situací ve svém okolí. Uplatňuje svůj díl zodpovědnosti vůči ostatním a okolí.	— vytváříme situace, při nichž se žáci dostávají do četných přímých kontaktů s rozmanitými živými jedinci ve svém okolí — vytváříme situace, při nichž žáci mohou pečovat o živé bytosti/organismy, a zjišťovat tak jejich potřeby — vytváříme situace, při nichž žáci mohou prozkoumávat své okolí a pečovat o něj či zlepšovat ho — umožňujeme žákům sdílet své zkušenosti a zážitky z kontaktů a péče o jiné živé bytosti/organismy a o své okolí — jdeme příkladem v citlivém a ohleduplném chování vůči živým bytostem/organismům a svému okolí (např. při přírodovědných pozorováních, při sportu a pobytu venku) — vytváříme zadání, při nichž žák potřebuje srovnávat shodné a odlišné rysy různých situací a jevů a různých funkčních celků – v rámci jednoho tématu i napříč různými oblastmi — využíváme techniky zviditelňující (skryté) souvislosti různých procesů a jevů – např. simulace a simulační hry, myšlenkové mapy, grafická znázornění a schémata — podněcujeme žáky ke kladení a zodpovídání otázek směřujících k hledání příčin a následků různých situací a procesů, doplňujícími otevřenými otázkami je vedeme k hlubšímu promýšlení a prohloubení otázek a odpovědí — vytváříme prostor a bezpečné prostředí pro vytváření a vyjadřování vlastního názoru žáků, sami uplatňujeme respektující přístup a vedeme k němu důsledně žáky, nekritizujeme žáka za názor — umožňujeme žákovi převzít vědomě odpovědnost za uskutečnění přiměřeného úkolu, který si sám zvolí nebo s nímž se vnitřně ztotožní – nezaměňujeme prosté vykonání zadaného úkolu či příkazu se skutečným převzetím odpovědnosti

KPP	Klíčová kompetence k podnikavosti a pracovní Podílí se na spolupráci ve skupině.	— zadáváme pravidelně náměty projektové výuky nebo jiný úkol, kde budou žáci pracovat v párech, skupinově, v týmu — vytváříme různorodé pracovní skupiny, aby se žáci učili spolupracovat s jinými lidmi, pomáháme žákům nastavit role, nabízíme možnost výběru rolí — posilujeme pocit individuální a kolektivní zodpovědnosti tím, že zadáváme skupině dílčí úkoly — nastavujeme se žáky pravidla komunikace při spolupráci — podporujeme sdílené znalosti a vzájemné učení – vrstevnické učení — jsme připraveni pomoci, poradit, poskytnout zdroje, pokud je budou žáci potřebovat v průběhu činností — sledujeme, aby každý dostal příležitost přispívat do týmové spolupráce podle svých možností — zařazujeme do výuky aktivity k rozvoji kooperativního učení — vedeme žáky k reflexi a sebehodnocení zkušeností ve skupině a pomáháme jim pojmenovat, které role jim vyhovují nejvíce a proč — společně s kolegy jdeme příkladem žákům ve vzájemné spolupráci, empatii a respektu k názorům druhých
KKT	Klíčová kompetence kulturní Porovnává kulturní projevy, tradice a umělecká díla vlastní kultury i jiných kultur.	— zařazujeme aktivity, kde žáci sdílejí vlastní zkušenosti s tradicemi a kulturními projevy, a zároveň je povzbuzujeme, aby se ptali spolužáků na jejich kulturní zvyklosti, tím si uvědomují kulturní rozmanitost ve své třídě — využíváme zdroje, jako jsou dokumenty, filmy, knihy a hudba z různých kultur, aby se žáci mohli seznámit s různými způsoby života a uměleckými projevy, které nejsou součástí jejich každodenní zkušenosti — organizujeme projektové aktivity, ve kterých žáci vyhledávají informace o kulturních zvycích, uměleckých dílech a tradicích jiných zemí a následně je porovnávají s vlastní kulturou
KDI	Klíčová kompetence digitální Respektuje pravidla bezpečného zacházení s digitálními zařízeními i daty a zásadami zdraví neohrožujícího chování v digitálním prostředí.	— nastavujeme společně na základě příkladů a zkušeností pravidla bezpečného zacházení s digitálními technologiemi — vedeme žáky k tomu, aby pravidla podporovala aktivní přístup žáků k využívání digitálních technologií, a současně dbáme na to, aby pravidla podporovala digitální pohodu (wellbeing) žáků a vedla je k ochraně jejich duševního, fyzického a sociálního zdraví

Obsah tématu

OVU	ŠOVU	ZG	Učivo
JJK-CJL-001-ZV5-004 Posoudí výpověď v konkrétní situaci a adekvátně reaguje.	Vyhodnotí obsah sdělení a reaguje na něj.	ZGC-KCP-000-ZV3-001 Při čtení i psaní zvažuje možné adresáty.	
JJK-AJA-001-ZV5-002 Rozumí jednoduchým krátkým psaným textům.	Přenesení jednoduché informace o svém okolí z krátkého psaného textu do obrázku.		— odpovědi na otázky: What colour is it? Do you like ...? What's this? How old are you? What's your favorite...? Where are you? — slovní zásoba z vybraných tematických okruhů — vazby: I am/I'm not, He is/He isn't, She is/She isn't, It is/It isn't, I have got, I haven't got, It/she/he has got, It /she/he hasn't got, like/don't like
JJK-AJA-002-ZV5-003 Mluví v jednoduchých větách o osvojovaných tématech.	Formuluje jednoduché věty o jiných lidech.		
JK-AJA-002-ZV5-004 Napiše krátký text s použitím jednoduchých vět a slovních spojení z okruhu osvojených témat.	Napiše krátký text, jako je přání k narozeninám nebo nákupní seznam.	ZGC-VZT-000-ZV3-001 Čte a píše pro prožití i poučení.	
MAT-MAT-001-ZV5-004 Modeluje celá záporná čísla pomocí reálných situací.	Popíše slovy situaci, která modeluje celá záporná čísla. Prohlubuje intuitivní představu o celých záporných číslech na základě reálných situací známých z životní praxe (teploměr, dluh).		— identifikace reálných situací, které lze modelovat záporným číslem
MAT-MAT-001-ZV5-009 Získává data, graficky je zaznamenává, grafický záznam dat čte a interpretuje.	Sesbírání, výběr a evidování dat odpovídající reálné situaci.		— statistický soubor dat (sběr, evidence dat)
CJS-CJS-001-ZV5-001 Vymezí hlavní typy krajiny a demonstruje rozdíly mezi nimi z hlediska přírody a lidské společnosti na úrovni lokální, regionální a globální.	Popíše krajinu ve svém okolí na základě pozorování a porovnání ji s jinými krajinami.		— prostorová orientace, plánek, čtení symbolů; pozorování krajiny v okolí školy

CJS-CJS-001-ZV5-003 Uvede příklady dokládající, že člověk, společnost a příroda se navzájem ovlivňují, že každý může svým chováním působit na životní prostředí.	Najde příklady, jak člověk změnil krajinu a přírodní prostředí v jeho blízkém okolí, a porovná to s jinými místy.		— ohleduplné chování k přírodě a ochrana přírody, žádoucí a nežádoucí chování
	Najde příklady, jak se v místě, kde žije, život lidí přizpůsobil místním přírodním podmínkám, a porovná to s jinými místy.		
CJS-CJS-001-ZV5-004 Posoudí na základě lokalizace specifika vlastního regionu, krajů ČR, sousedních států ČR a vybraných států v odlišných částech Evropy i světa a vliv těchto specifíků na život v nich.	Popíše, v čem je místo, kde žije, oproti jiným konkrétním místům odlišné a v čem je stejné či podobné.	ZGC-BPO-000-ZV3-001 Buduje porozumění prožitkovým i odborným textům, při psaní sděluje informace podle své potřeby.	— regiony
CJS-CJS-001-ZV5-006 Prokáže základní porozumění roli prezidenta, politiků, soudců a policistů na základě reflexe příběhu či modelové situace.	Vyjádří, jaké zná představitele státu a jak si představuje jejich role.	ZGC-BPO-000-ZV3-001 Buduje porozumění prožitkovým i odborným textům, při psaní sděluje informace podle své potřeby.	— prezident, soudce, policista
CJS-CJS-001-ZV5-007 Vyhledá odpovědi na otázky související s činností obecního úřadu v dané lokalitě.	Na základě zkušenosti (návštěvy obecního úřadu, pozorování dění v obci) uvede příklady, co dělá obecní úřad.		— samospráva – obecní úřad
CJS-CJS-002-ZV5-011 Uvede příklady toho, v čem se shoduje a čím se liší život různých lidí.	Popíše způsob života osoby z modelové situace nebo z příběhu a porovná jej se svým způsobem života.		— rozmanitost způsobů života, způsoby trávení volného času — působení lidí na krajinu a životní prostředí
CJS-CJS-003-ZV5-012 Zkoumá lokální historii prostřednictvím vlastního bádání nejméně ve dvou zdrojích.	Získá informace o tom, jak se měnila/ vyvíjela určitá lokalita, věc či jev v jeho blízkém okolí.	ZGC-BPO-000-ZV3-001 Buduje porozumění prožitkovým i odborným textům, při psaní sděluje informace podle své potřeby.	— regionální a rodinná historie, práce s historickými zdroji
CJS-CJS-003-ZV5-013 Porovná, jak lidé žili dříve a jak žijí dnes.	Uvede příklady, které ilustrují minulé i budoucí změny života lidí v jeho blízkém okolí.	ZGC-KCP-000-ZV3-001 Při čtení i psaní zvažuje možné adresáty.	— proměny způsobu života, např. bydlení, oblékání, cestování, předměty denní potřeby
CJS-CJS-003-ZV5-014 Vyjádří vlastními slovy význam vybraných státních svátků, významných dnů, regionálních výročí a tradic.	Zjišťuje informace o vybraných svátcích, významných dnech a výročích.		— vyhledávání informací, státní svátky, významné dny, kalendář, státní symboly

	Zjišťuje a sdílí informace o důvodech vzniku vybraných svátků, významných dnů a výročí.		
CJS-CJS-004-ZV5-015 Porovná na základě pozorování rozmanitost živé a neživé přírody ve svém okolí a realizuje zásah, kterým tuto rozmanitost podpoří.	Popíše na příkladech rozmanitost přírody ve svém okolí a navrhne, co může sám nebo ve spolupráci udělat pro péči o ni.	ZGC-BPO-000-ZV3-001 Buduje porozumění prožitkovým i odborným textům, při psaní sděluje informace podle své potřeby.	— rostliny, houby, živočichové – stavba a podmínky života
	Pozoruje a zaznamenává životní projevy vybraných organismů.		
CJS-CJS-004-ZV5-016 Zhodnotí vliv podmínek prostředí na životní funkce a projevy vybraných organismů na základě vlastního pokusu.	Pozoruje a zaznamenává životní projevy vybraných organismů a navrhuje, zda a jak jsou tyto projevy ovlivněny prostředím, ve kterém žijí.		— rostliny, bezobratlí a obratlovci — životní projevy a podmínky pro život
CJS-CJS-004-ZV5-017 Porovná jednotlivé organismy z hlediska jejich podobných a odlišných znaků a vzájemné příbuznosti.	Popíše způsob života různých organismů ve svém blízkém okolí.		— životní cykly vybraných druhů organismů
	Rozliší různé organismy ve svém blízkém okolí a vysvětlí, podle jakých znaků je poznal.		
CJS-CJS-005-ZV5-022 Dodržuje pravidla bezpečného pohybu a pobytu v různém prostředí, prokáže zodpovědné jednání při styku s neznámými osobami, předměty a látkami.	Popíše možná rizika pohybu a pobytu doma, ve škole a v blízkém prostředí, navrhne, jaká pravidla je důležité dodržovat a seznámí se se základními zásadami bezpečnosti.		— řešení rizikových situací, nácvik chování při ohrožení
CJS-CJS-005-ZV5-026 Vysvětlí funkci základních složek integrovaného záchranného systému a uplatňuje v modelových situacích účelné způsoby chování při mimořádných událostech.	Vysvětlí roli policistů, hasičů a zdravotnických záchranářů.		— Policie ČR, HZS ČR, Zdravotnická záchranná služba
CJS-CJS-005-ZV5-028 Rozlišuje činnosti Armády ČR v době míru a při válečných konfliktech.	Vyhledá příklady o činnosti armády v době míru a ve válečných konfliktech.		— Armáda ČR

CJS-CJS-005-ZV5-030 Uplatňuje respektující chování při navazování vztahů a orientuje se v bezpečných způsobech sexuálního chování, obrátí se na důvěryhodnou osobu či instituci v případě pocitu ohrožení.	Uplatňuje v modelových situacích respektující chování při navazování vrstevnických vztahů.		— pravidla slušného chování – ohleduplnost, etické zásady, zvládání vlastní emocionalita
UAK-VFV-002-ZV5-005 Vyjádří, co prožíval při vnímání výtvarného a audiovizuálního díla.	Formuluje otázku směrem ke svým spolužákům, aby zjistil, jakým způsobem vnímali umělecké dílo.		— vnímání uměleckého díla, pochopení různých aspektů uměleckého díla (emoce, technika, téma, význam)
UAK-VFV-003-ZV5-007 Uvede příklad kulturní události či kulturní instituce ve svém nejbližším okolí.	Uvede příklady kulturních institucí a akcí v blízkém okolí, regionu a vyjmenuje příklady aktivit, zážitků, s nimiž se může při těchto příležitostech setkat.		— kulturní instituce a události; vliv kulturních institucí na náš život
UAK-HTD-001-ZV5-003 Zapojuje se do reflexe reprodukčních, tvůrčích a interpretačních činností s porozuměním základním oborovým pojmům.	Vyjadřuje své pocity a prožitky z individuální i skupinové činnosti, zapojuje se do zpětné vazby vedené učitelem; vyjadřuje, co ho na práci ostatních zaujalo. Při formulaci zpětné vazby a sebehodnocení se opírá o jednoduchá kritéria daná učitelem.		— kulturní povědomí a jednání — poznávání tradic regionu (např. lidové kroje, řemesla, slavnosti) — rozšíření povědomí o významných státních svátcích (poslech hymny, význam fanfáry) — základy orientace v kulturní rozmanitosti a různorodosti tradic
UAK-HTD-003-ZV5-007 Uvede příklady hudebních, divadelních nebo tanečních projevů, kulturní tradice, kulturní instituce vztahující se k těmto druhům umění ve svém nejbližším okolí, lokalitě či regionu.	Nachází v kulturních zvyklostech a tradicích spolužáků společné znaky i rozdíly (např. různé svátky a způsob jejich slavení), vnímá kulturní i individuální rozdílnost.		— národní zvyky a tradice jiných kultur — posilování respektu k odlišným tradicím a zvyklostem

CZB-TEV-001-ZV5-002 Tvoří podle zadání, své fantazie, hudebního či rytmického doprovodu varianty jednoduchých pohybových dovedností.	Uplatňuje základní herní kombinace a systémy zjednodušené sportovní hry, posoudí efektivitu týmového herního projevu a spolupracuje v rámci týmu.		— rozcvičování, průpravná, kondiční, kompenzační, relaxační a jiná cvičení se zdravotním korektivním efektem — psychomotorická cvičení a hry nesoutěžního charakteru — základy atletiky — základy gymnastiky (průpravná cvičení) — průpravné úpoly — rytmická cvičení (estetické a kondiční formy cvičení s hudbou a rytmickým doprovodem) — základy sportovních her (herní činnosti jednotlivce, spolupráce ve hře, utkání podle zjednodušených pravidel) — pohybové hry — bruslení (zařazeno dle podmínek školy) — turistika a pohyb v přírodě — plavání (průpravné cviky) — základní dovednosti a bezpečnost
CZB-TEV-001-ZV5-005 Uplatňuje základní zásady hygieny a bezpečnosti při pohybových činnostech, svým jednáním předchází nebezpečným situacím a při jejich vzniku adekvátně reaguje.	Uplatňuje základní zásady hygieny a bezpečnosti při pohybových činnostech v prostředí daného sportoviště; upozorní na jakýkoli problém, který by mohl vést k ohrožení jeho bezpečí nebo bezpečí jiné osoby.		
CZB-TEV-002-ZV5-009 Při pohybových činnostech jedná v duchu fair play, respektuje pohybové dovednosti, předpoklady a zájmy ostatních.	Jedná v duchu fair play; respektuje pohybové dovednosti, předpoklady a zájmy ostatních.		
CSP-OSV-001-ZV5-001 Rozpozná své vybrané osobnostní vlastnosti, silné stránky a zkouší uplatňovat sebepoznání ve svém jednání.	Pojmenuje, čeho si váží na druhých.		— způsoby ocenění a poskytnutí zpětné vazby
CSP-OSV-001-ZV5-002 Všímá si svého prožívání v běžných i náročných situacích, uplatňuje základní postupy předcházení stresu, jeho zmírňování a vyhledání pomoci.	Vyjmenuje, koho může ve školním i mimoškolním prostředí požádat o pomoc.		— pomoc
CSP-OSV-002-ZV5-003 Zapojuje se do interakce ve skupině, rozpoznává svůj přínos a přínos druhých ve skupinové činnosti.	Získává zkušenost se situacemi kooperace a soutěžení, poznává výhody a nevýhody těchto forem skupinové interakce.		
CSP-OSV-003-ZV5-005 Rozpoznává různé druhy profesí ve svém blízkém okolí a sdílí zkušenosti se zapojením do pracovních činností ve svém domácím prostředí.	Aktivně se podílí na chodu třídy, přípravě a realizaci školních akcí.		

Průřezová témata	Školní očekávané výsledky učení PT
PTP-000-000-ZV5-003 Ve spolupráci s druhými navrhuje a zkouší realizovat vybrané aktivity, které podporují wellbeing všech členů školní komunity.	— navrhne a diskutuje, jak může společně s ostatními reagovat na nerespektující chování v prostředí školy
PTS-000-000-ZV5-005 Přispívá k demokratické kultuře ve třídě, skupině, škole a v situacích běžného života.	— respektuje výsledky hlasování o společných záležitostech a přijímá je i v případě, pokud jeho názor nebyl při hlasování podpořen většinou — uvede příklady různých rolí ve třídě a ve škole, popíše, kdo za co zodpovídá a o čem může rozhodovat, a rozpozná situace, kdy jsou porušena pravidla třídy nebo školní řád
PTU-000-000-ZV5-001 Navrhne, jak by v budoucnosti mělo vypadat místo, kde žije, a jak by takový vývoj mohl podpořit.	— uvádí, které přírodní prvky a místa ve svém okolí považuje za zajímavé či důležité z hlediska rozmanitosti přírody

Tematický modelový ŠVP / Jak spolu žijeme pro 1.–3. ročník ZŠ

Dílo vzniklo v IPs Podpora kurikulární práce škol.

Registrační číslo projektu CZ.02.02.XX/00/22_005/0004756

Dílo podléhá licenci Creative Commons CC BY SA 4.0

– Uveďte původ – Zachovejte licenci 4.0 Mezinárodní.

Autorem materiálu a všech jeho částí, není-li uvedeno jinak, je kolektiv autorů NPI ČR.

Licenční podmínky navštivte na adrese:

<https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/legalcode.cs>.

Národní pedagogický institut
České republiky
Praha, září 2025
www.npi.cz